

SKATTEMINISTERIET

**Retssikkerhedschefens
redegørelse om
Skatteministeriets aktiviteter
i relation til
"unge og skat" 2011**

RETSSIKKERHEDSCHEFEN

1	Indledning.....	3
2	Baggrund for oplægget, fakta og kommentarer.....	4
2.1	Ad A: "De unge anvender ikke TastSelv - er ikke digitalt selvhjulpne. De anvender i stedet telefon og personligt fremmøde"	
	og B: "De unge forstår ikke skattebegreber og deres egne skatteforhold"	5
2.1.1	Udsøgning af, hvordan borgere valgte kanal under hensyn til alder, når de foretog forskudsændringer for indkomståret 2009.....	5
2.1.2	Rapport udarbejdet af Mindlab og SKAT	6
2.1.2.1	Unge regner med at SKAT har alle oplysninger	6
2.1.2.2	Unge skatteviden.....	7
2.2	Ad C: De unge har ringe forståelse af centrale økonomiske begreber og af egen økonomi	7
2.2.1	Undersøgelse offentliggjort af Danske Bank	7
2.2.2	Undersøgelse offentliggjort af Nordea	8
2.2.3	Undersøgelse offentliggjort af Penge og Pensionspanelet	8
2.2.4	Opsummering vedrørende unges forståelse af centrale økonomiske begreber og af egen økonomi	9
2.3	Ad D: Mange unge får årligt en restskat og har stor gæld.....	9
2.3.1	Ad unge og restskat:	10
2.3.1.1	Inddrivelsesstatistik 2009 - 11	11
2.3.1.1.1	Personskatterestancer	11
2.3.2	Ad unge og anden gæld til det offentlige	12
2.3.2.1	Kommunale restancer	12
2.3.2.2	Øvrige statslige restancer	12
2.3.3	Opsummering - unges gæld til det offentlige	13
2.3.3.1	Unge under 18 år	13
2.3.3.2	18-25 årige	13
2.3.4	Unge gæld til andre end det offentlige - Registrerede i Experians skyldnerregister	13
3	Erfaringer fra aktiviteter i Skatteministeriet, der vedrører unge og skat	14
3.1	Erfaringer fra regionale aktiviteter rettet mod unge og skat.....	14
3.1.1	Gæstelærer erfaringer	14
3.1.2	Uddannelseskaravanen	15
3.2	Erfaringer fra aktiviteter i Koncerncentret rettet mod unge og skat.....	15
4	Projekter om skat og unge	16
4.1	Projekter i 2010	16
4.1.1	Regionale projekter	16
4.1.2	Landsdækkende projekt.....	17
4.1.3	Projekt forankret i Koncerncentret	17
4.2	Projekter i 2011	18
4.3	Projekter i 2012	19
5	Retssikkerhedschefens workshop	19

1 Indledning

Det fremgår af Retssikkerhedschefens handleplan for 2011, at:

"I efteråret 2011 afholdes der en workshop om "SKATs kommunikation med de unge". I 2010 viste det sig, at de unge ikke brugte det digitale medie overfor SKAT, ikke fordi de ikke kunne bruge det, men rettere fordi selve kommunikationen ikke blev forstået. Der er efterfølgende blevet udarbejdet rapporter herom og workshoppen har til formål at følge op herpå med et retssikkerhedsmæssigt fokus."

Som følge af handleplanens punkt udarbejdede Retssikkerhedschefen i sommeren 2011 et oplæg til en workshop om unge og skat, der i udkast var formuleret som følgende:

Tema for workshoppen

Det overordnede tema er:

Hvordan skal kommunikationen mellem unge og SKAT være, så den gør unge bevidste om deres pligt til at betale korrekt skat, bibringer unge viden om skat og giver unge de relevante informationer på rette tid og sted.

Skatteministeriets målsætning

- at de unge skal være bevidste om deres rettigheder og pligter ift Skatteministeriet
- at de unge bliver selvhjulpne, således at de klarer skattespørgsmål ved TastSelv, no-touch osv.
- at de unge selv finder den nødvendige information på internettet og de dermed ikke henvender sig til SKAT
- at de unge betaler den korrekte skat

Unge behov

- at blive bevidste om, at de har pligter og rettigheder ift Skatteministeriet (& samfundet)
- at finde og få nødvendige og tilstrækkelige informationer, på de tidspunkter, hvor de er relevante for dem
- at kunne stole på, at informationerne er korrekte
- at have adgang til (personlig) vejledning og hjælp indtil de selv forstår og kan være selvhjulpne

Hertil er der en række undertemaer:

- 1) Hvad skal der investeres i de 15-XX årige for at de er kompetente og selvhjulpne ift skat resten af deres liv?
- 2) Hvad er de unges behov for information og vejledning?
- 3) Hvilken informationsmåde/ hvilke medier fanger de unge?
- 4) Hvad skal de unge lære for at de bliver selvhjulpne?
- 5) Hvordan bibringer man de unge dét, der er nødvendigt for at de stoler på at de kan finde de nødvendige svar på de spørgsmål, der måtte opstå ift deres skatteforhold?

- 6) Hvordan kan man gøre det klart for de unge, at de har ansvaret for at oplysningerne til SKAT er korrekte, og dermed for at deres årsopgørelse i sidste ende er korrekt - at de har pligt til at kontrollere fortrykte oplysninger og pligt til at afgive en række oplysninger til SKAT?
- 7) Hvorfor er de unge ikke interesseret i skat og deres skatteforhold, og hvordan kan de blive interesseret?
- 8) Hvordan kan vi gøre de unge interesseret i skat og deres skatteforhold, hvis de unge tror, at skatten bare "kører" automatisk/ at SKAT ordner det hele for dem?
- 9) Hvis de unge ikke tror, at de har behov for at blive bevidste om, at de har pligter og rettigheder, opfatter de så SKATs information som irrelevant eller direkte meningsløs?
- 10) De unges manglende interesse for og kendskab til skat set i et lidt større perspektiv / kontekst.
 - a) Hvorfor vil unge helst kontakte myndigheder (og andre vigtige institutioner som fx banker) personligt, når de har spørgsmål, som de vil være sikre på at få besvaret?
 - b) Unges forhold til - manglende interesse og ansvarlighed ift. - økonomi mere generelt.
 - c) Unges forholdsvis dårlige evner til læsning af digitale tekster

Retssikkerhedschefen har herefter foretaget en række undersøgelser til brug for afklaring og præcisering af temaerne for en workshop om unge og skat. På baggrund af disse undersøgelser har Retssikkerhedschefen ikke fundet, at afholdelse af en workshop med det beskrevne tema om kommunikation mellem de unge og SKAT, vil kunne bibringe væsentlig ny viden eller overvejelser eller kunne danne udgangspunkt for væsentlige initiativer, der ikke allerede er, eller har været igangsat. Denne vurdering redegøres der nærmere for nedenfor.

2 Baggrund for oplægget, fakta og kommentarer

Baggrunden for Retssikkerhedschefens oplæg til workshopen var en række antagelser, som var hentet fra projektbeskrivelser og afrapporteringer¹ vedrørende skat og unge i 2010 og 2011:

- A. De unge anvender ikke TastSelv - er ikke digitalt selvhjulpne. De anvender i stedet telefon og personligt fremmøde.
- B. De unge forstår ikke skattebegreber og deres egne skatteforhold.
- C. De unge har ringe forståelse af centrale økonomiske begreber og af egen økonomi.
- D. Mange unge får årligt en restskat og har stor gæld.

I arbejdet med at præcisere og konkretisere workshoppens tema og planlægge workshoppens afholdelse har Retssikkerhedschefen nærmere undersøgt baggrunden for - og fakta bag - disse udsagn.

¹ - Afrapportering "SKAT og unge. Hvilke barrierer møder de unge og hvad gør vi ved dem?" fra SKAT og Mindlab, august 2010.

- "SKAT og de unge - analyserapport" Koncerncentret, rapport af 1. september 2010.

- Afrapportering af projektet fra 2010 "Skat som fordringshaver, delprojekt 8, SKAT for unge".

- Projektbeskrivelse "Skat for unge 2011".

2.1 Ad A:

"De unge anvender ikke TastSelv - er ikke digitalt selvhjulpne. De anvender i stedet telefon og personligt fremmøde"

og B:

"De unge forstår ikke skattebegreber og deres egne skatteforhold"

Disse to antagelser fremgår af en analyserapport udarbejdet af en projektgruppe om skat og unge, der var nedsat i Koncerncentret i 2010². At unge ikke anvender TastSelv og ikke forstår skattebegreber og egne skatteforhold gentages adskillige steder i beskrivelser af unges forhold til skat.

Baggrunden for projektet om unge og skat i 2010, som var forankret i Koncerncentret, Vejledningskontoret³ var:

- en udsøgning af, hvordan borgere valgte kanal under hensyn til alder, når de foretog forskudsændringer for indkomståret 2009, samt
- en rapport fra august 2010 udarbejdet af Mindlab og SKAT på baggrund af interviews med 9 unge under 30 år.

2.1.1 Udsøgning af, hvordan borgere valgte kanal under hensyn til alder, når de foretog forskudsændringer for indkomståret 2009

Udsøgningen omkring forskudsændringer for 2009⁴ viste, at:

- de 15 - 17 årige oftest foretog ændring af forskud pr. telefon (over 50 % af ændringerne), næst-oftest ved personlig henvendelse og anvendte TastSelv ved højest 10 % af ændringerne, hvilket er sjældnere end de ældre aldersgrupper.
- de 18-23 årige anvendte oftere telefonkanalen end de 24 - 75 årige, lidt oftere personlig henvendelse end de 24-65-årige og sjældnere TastSelv end de 24-80 årige.
- de 30-65-årige er den aldersgruppe, der oftest anvendte TastSelv til forskudsændring.

Det skal bemærkes, at udsøgningen alene vedrørte ændring af forskud. Der ses ikke at være foretaget lignende udsøgning for årsopgørelsen. Det har således ikke været muligt at se, om det samme billede ville tegne sig for ændringer af årsopgørelsen.

Det kan formodes, at en stor del af de forskudsændringer, der foretages af unge, skyldes:

- for så vidt angår de 15-18 årige, at de starter i deres første job og derfor for første gang får brug for frikort.
- for så vidt angår de 18-23 årige, at de modtager SU første gang eller påbegynder første job med fuld løn med deraf følgende brug for skattekort.

²" SKAT og de unge - analyserapport", Koncerncentret, 1. september 2010.

³ Vejledningskontoret i Koncerncentret arbejder for at udvikle og implementere kanalstrategien og skabe helhed i vejledningsprocesserne. Vejledningskontoret arbejder desuden for, at SKAT bedst muligt bidrager til den tværoffentlige digitaliseringsindsats.

⁴ Vedlagt som bilag 1.

I disse tilfælde befinder den unge sig for første gang i en ny situation, hvilket kan tænkes at være årsag til, at de i høj grad søger personlig vejledning, enten ved telefonisk henvendelse eller ved personligt fremmøde. Uanset hvor digitalt selvhjulpne de unge i øvrigt er, er det spørgsmålet om det kan forventes, at de er fuldt selvhjulpne første gang, de stifter bekendtskab med et nyt område, som skat vil være i de nævnte situationer.

Når Skatteministeriet har forventning om, at de unge skal være digitalt selvhjulpne og anvende TastSelv, bør det digitale tilbud til de unge ikke alene tage udgangspunkt i de unges digitale parathed men samtidig tage højde for, at skattebegreber og skatteområdet for mange unge er helt nyt.

2.1.2 Rapport udarbejdet af Mindlab og SKAT

Rapporten udarbejdet af Mindlab og SKAT i august 2010 byggede på interviews med i alt 9 unge:

- 4 unge, hvor interviewene havde fokus på unges modtagelse og forståelse af deres årsopgørelse for 2009,
- 5 unge, hvor interviewene var mere helhedsorienterede om oplevelser med at håndtere egne skatteforhold:
 - en 28 årig universitetsstuderende,
 - en 25 årig HF studerende
 - en 21 årig og en 22 årig mekanikerlærling
 - en 15 årig 9. klasses elev

Rapporten identificerer følgende 6 barrierer for at gøre de unge digitalt selvhjulpne:

1. Unge regner med, at SKAT har alle oplysninger, og gør derfor ikke noget selv.
2. Årsopgørelsen giver de unge en oplevelse af, at skat er svært.
3. De unge forstår ikke, hvorfor de får en restskat og hvordan den kunne være undgået.
4. De unge bruger højest TastSelv for at tjekke om de har restskat.
5. Det kræver markant større skatteviden at bruge TastSelv end at ringe til SKAT / gå på borgerservice.
6. De unge stoler ikke på, at de gør det rigtigt i TastSelv.

Det bemærkes, at en interviewundersøgelse med i alt kun 9 unge næppe er repræsentativ nok til at kunne danne baggrund for valide konklusioner. De 6 barrierer rapporten identificerer, kan således anvendes som en indikation af, hvor der kan være problemer, men man skal nok være varsom med at drage endegyldige konklusioner på denne baggrund alene.

2.1.2.1 Unge regner med at SKAT har alle oplysninger

SKAT har gentagne gange meldt offentligt ud, at man har de nødvendige oplysninger om skatteyderne, så skatteyderne behøver ikke at foretage sig noget selv - alt foregår automatisk. At de unge regner med, at SKAT har alle oplysninger, er derfor ikke overraskende, og formentlig gælder dette ikke alene gruppen af unge men skatteydere i alle aldre. Hvis man ønsker at skatteydere - såvel unge som ældre - skal være opmærksomme på, at SKAT ikke i alle tilfælde har samtlige oplysninger, og at skatteyderen selv skal efterse, at oplysningerne er korrekte og fuldstændige, vil dette skulle kommunikeres klart og entydigt ud.

2.1.2.2 Unges skatteviden

Af Compliancerapporten for borgere 2008 fremgår følgende på side 42:

"Alderen har ikke nogen entydig betydning for regelefterlevelsen, jf. tabel 31 nedenfor. Dog skiller de helt unge under 20 og de ældre over 70 sig ud med væsentligt lavere fejlprocenter og højere compliancegrader. De ældre har som hovedregel enklere indkomstforhold, da de fleste er trådt ud af arbejdsmarkedet. Der vil dog ofte være formueforhold, der kan give skattemæssige fejl – fx i form af kapital- eller aktieindkomst. De unge har typisk ikke nogen væsentlig indkomst eller formue så tidligt i livet, og det giver meget enkle skatteforhold, som måske oven i købet varetages af forældrene. Så snart de kommer ud på arbejdsmarkedet og skal stå på egne ben, stiger fejlprocenterne markant og compliancegraden falder tilsvarende."

Complianceundersøgelsen viser således, at alderen ikke har nogen entydig betydning for regelefterlevelsen. Man kan derfor ikke entydigt slutte, at de unge har en relativt mindre forståelse for den skat og de skattebegreber, der har relevans for dem, end andre aldersgrupper har.

Både udsøgningen af brug af TastSelv til at ændre forskud og Mindlab & SKAT rapporten fra 2010 beskæftiger sig med unge ned til 15 år. Det er spørgsmålet om det kan forventes at unge 15-18 årige skal have et generelt kendskab til skattebegreber. Langt størsteparten af aldersgruppen har, som det nævnes i uddraget fra compliancerapporten ovenfor, formentlig alene et fritidsjob og derfor kun brug for frikort. Det vil således ikke være relevant for dem - i deres aktuelle situation - at have kendskab til andre skattebegreber end de, der knytter sig til frikortet.

For gruppen 18 år og ældre vil det være relevant at kunne tilegne sig viden om skattebegreber og egne skatteforhold i den udstrækning og på det tidspunkt, man har brug for det.

2.2 Ad C: De unge har ringe forståelse af centrale økonomiske begreber og af egen økonomi

Denne antagelse udtrykkes bl.a i anbefalinger og erfaringer fra delprojekt 8 - SKAT som fordringshaver, i pressemeddelelser fra Skatteministeriet og SKAT og jævnligt i medierne i øvrigt. Retssikkerhedschefen har søgt faktisk belæg for, at de unge har ringe forståelse for økonomiske begreber og egen økonomi. Af nyere undersøgelser omkring unges økonomi generelt har det været muligt at finde følgende:

2.2.1 Undersøgelse offentliggjort af Danske Bank

Danske Bank har af YouGov / Zapera fået foretaget undersøgelser af unges økonomiske forståelse i Norden og Irland. Undersøgelserne viser:

- 15-17 årige⁵:
 - 33% føler sig parate til at styre deres egen økonomi og
 - 56% vil gerne vide mere om penge og privatøkonomi.
- 18-19 årige⁶:

⁵ Undersøgelsen "Financial Literacy – Dream on - based on a market research survey among 15–17 year olds and parents with children aged 15–17 years" offentliggjort oktober 2011

- Har en fornuftig holdning til deres privatøkonomi, men har kun middelgodt kendskab til økonomi.
 - Anser forældre og bank som de mest relevante at spørge til råds i økonomiske forhold, og synes at forældrene er gode rådgivere. Undersøgelsen viser dog, at forældrenes faktuelle viden om økonomiske spørgsmål ikke er så god, som de 18-19 årige tror.
- 18-27 årige⁷:
- 74 % interesserer sig for deres privatøkonomi,
 - 77 % synes, at de har godt kendskab til og god forståelse af deres privatøkonomi og 80% opfatter sig selv som økonomisk ansvarlige.
 - 45 % har et lån - heraf er halvdelen studielån.
 - 43% har ingen opsparing, hovedsagelig fordi de ikke har råd til at spare op.
 - 42% har på et tidspunkt overtrukket deres bankkonto.
 - 57 % lægger ikke budget.
 - 72% ved ikke hvad APR (annual percentage rate) er,
 - 68 % ved ikke hvad "Disposable income" (disponibel indkomst / netto indkomst) er og
 - 56 % kunne ikke udpege det billigste af tre mulige lån.

2.2.2 Undersøgelse offentliggjort af Nordea

Nordea har foretaget en undersøgelse⁸ af de 18-29 åriges forbrug. Undersøgelsen viser, at det økonomiske råderum for de 18-29 årige er blevet mindre sammenlignet med for tre år siden. Den viser bl.a at

- 48 % kunne klare deres udgifter i den rækkefølge de faldt - 52 % måtte udskyde udgifter.
- Omkring 30 % har undladt at invitere familie / venner til middag eller gå i byen.
- Omkring 25 % har undladt at udskifte forbrugsgoder som møbler, pc, tv, køleskab og lige så mange har droppet tandlægebesøg.

Nordea konkluderer, at undersøgelsen viser, at unge godt kan prioritere og at intet tyder på at unges forbrug er løbet løbsk.

2.2.3 Undersøgelse offentliggjort af Penge og Pensionspanelet⁹

Penge og Pensionspanelet har gennemført en spørgeskemaundersøgelse af 18- 25 åriges privatøkonomi i 2011¹⁰. Undersøgelsen viser, at de unge 18-25 årige generelt har styr på

⁶ Undersøgelsen "Market Research Study on Financial Literacy with 18-19 year-olds and their parents in Denmark, Finland, Northern Ireland, Norway, Republic of Ireland and Sweden" offentliggjort 2008

⁷ Undersøgelsen "Financial Literacy among 18-27 year old-based on a market research survey among young people in Denmark, Finland, Sweden, Norway, Northern Ireland and Ireland" offentliggjort marts 2009

⁸ Undersøgelsen "Unge med ondt i forbruget", offentliggjort den 2. december 2011

⁹ Penge- og Pensionspanelet blev stiftet af daværende økonomi- og erhvervsminister Bendt Bendtsen i 2007. Panelet består af repræsentanter fra Finansrådet, Forbrugerrådet, Forsikring og Pension, Realkreditrådet, Dansk Aktionærforening samt InvesteringsForeningsRådet. Panelet skal undersøge forbrugeradfærd og forbrugerforhold, lave forbrugerinformation samt udøve testvirksomhed

økonomien. Størstedelen af de unge har en opsparing og undgår dyre forbrugslån. Dog er der en mindre del af de unge, som har ikke har styr på deres økonomi, og som bruger flere penge end de har.

Undersøgelsens resultater støtter op omkring, at der er en mindre gruppe af de unge, som har brug for ekstra råd og information til at få en sund økonomi.

Undersøgelsen viser blandt andet, at:

- 67 % af de unge ikke har forbrugslån
- 59 % af de unge har en opsparing
- 92 % af de unge har ikke optaget forbrugslån for at betale regninger
- 84 % sparer op for at købe ipads, jeans mv.
- 24 % af de unge bruger ofte flere penge end de har/tjener
- Kun 21 % af de unge svarer rigtigt på spørgsmål om prisen på afbetalingslån

2.2.4 Opsummering vedrørende unges forståelse af centrale økonomiske begreber og af egen økonomi

Antagelsen om, at de unge generelt har ringe forståelse af centrale økonomiske begreber og af egen økonomi, kan således ikke ubetinget understøttes af de fremfundne undersøgelser. Undersøgelserne tegner snarere et billede af, at flertallet af de unge har styr på deres økonomi, og alene en mindre gruppe af de unge mangler forståelse for egen økonomi.

2.3 Ad D: Mange unge får årligt en restskat og har stor gæld

Det fremgår af en pressemeddelelse udsendt af Skatteministeriet den 12. juni 2010, at:

"Unge i aldersgruppen 18 til 29 år har dog en dårligere skattemoral end ældre generationer. Blandt andet sort arbejde og snyd med skatten accepteres i højere grad. Unge benytter sig kun i ringe grad af TastSelv, og deres oplysninger til SKAT er mangelfulde.

- Man kan sige, at unge ikke forstår skat, eller også forstår SKAT ikke de unge. For eksempel har SKATs antropologiske studier vist, at mange unge tror, at restskat er penge, som de skal have tilbage fra skattevæsenet. Vi vil derfor i det kommende år sætte fokus på de unge og udvikle nye selvbetjeningsløsninger, siger Troels Lund Poulsen.

I år var der 100.000 unge, som skulle tilbagebetale restskat. Banksektoren og SU-styrelsen oplever de samme problemer. Danske Bank har fået lavet en undersøgelse, som viser, at 37 procent af unge mellem 18 og 27 år ikke ved, hvad ordet rente betyder.

Et samfundsproblem

- Det er et stort samfundsproblem, at unge ikke kan gennemskue deres egen økonomi. Vi risikerer at tabe de fremtidige generationer på gulvet og bringe unge ud i en situation, hvor de bliver dårlige skatteborgere - og i værste fald i en evig tilværelse som restanter. Vi ved jo, at gode vaner etableres tidligt i livet, og unge skal opleve deres egen rolle i samfundet og forstå det ansvar, de har. Derfor sætter SKAT massivt ind på at ændre denne udvikling, siger Troels Lund Poulsen."

¹⁰ Undersøgelsen "Penge- og Pensionspanelet Undersøgelse om privatøkonomi - Målgruppe: Unge i alderen 18-25 år", offentliggjort oktober 2011.

Det fremgår endvidere af en pressemeddelelse fra Skatteministeriet af 14. juni 2010, at:

"123.000 unge mellem 18 og 25 år oplevede at få en restskat for 2009. For at ruste de unge til at kunne håndtere deres skat og undgå gæld, har SKAT sendt e-mails og breve ud til en del af de unge, der enten fik en restskat i 2009 eller har startet virksomhed indenfor de sidste 2 år. Desuden har SKAT oprettet en særlig hotline, de unge kan ringe til for at få svar på deres skattespørgsmål."

Det fremgår desuden af pressemeddelelser udsendt af region Midtjylland i efteråret 2011 i forbindelse med deltagelsen på "Uddannelseskaravanen"¹¹, at:

"Især mange unge har rod i skatten. Cirka 100.000 unge får hvert år en regning fra SKAT, udelukkende fordi de ikke har tjek på deres forskudsopgørelse. Mange unge aner ikke hvad en forskudsopgørelse er. De har nemlig ikke haft skat på skoleskemaet, og det er ikke mere en del af den almindelige "opdragelse" at kunne ændre sin forskudsopgørelse. Det er surt som ung allerede at være bagud på point, inden man er kommet i gang med sit voksenliv."

Ydermere fremgår følgende af pressemeddelelsen fra SKAT den 31. oktober 2011 i forbindelse med offentliggørelse af "e-pjecen", en elektronisk pjece om skat rettet mod unge og udarbejdet i samarbejde mellem SKAT og Experian:

"Mange unge havner i gæld og har generelt svært ved at håndtere deres privatøkonomi. Nu har SKAT i samarbejde med kreditanalysevirksomheden Experian lavet en e-pjece, der skal give de unge en simpel introduktion til de allervigtigste skattepapirer.

- E-pjecen er skarpt rettet mod de unge i alderen 18 - 25 år, som ofte fremgår af de sørgelige statistikker over folk med tårnhøj gæld. Mange unge synes, at det med skatten er svært, og det gør vi noget ved i SKAT, fortæller lokal tovholder på projektet i SKAT, Mette Weirsøe..."

2.3.1 Ad unge og restskat:

Skatteministeriets Koncerncenter har oplyst, at der hvert år efter dannelsen af den tidlige årsopgørelse¹² foretages opgørelse af restskat og overskydende skat fordelt på antal skatteydere og beløb (-s intervaller). Der foretages ingen årlig standardudsøgning af restskat og overskydende skat fordelt på skatteydernes alder.

Udsøgningen vedrørende restskat 2009 (123.000 unge med restskat) er en udsøgning, der er foretaget af Koncerncentret på bestilling¹³.

Omkring pressemeddelelsen fra Midtjylland, har Projekt Skat for unge oplyst telefonisk, at opgørelsen af de 100.000 unge, som omtales i pressemeddelelsen, stammer fra 2010, og vedrører restskat 2009 samt, at tallet stammer fra Koncerncentret.

¹¹ SKAT deltog på "Uddannelseskaravanen" som en del af projektet Skat for unge 2011. Se næmere herom afsnit 3.1.2 og 4.2.

¹² Dette sker primo marts.

¹³ Dette er oplyst af Koncerncentret, Afregning person.

Det er således formentlig den samme udsøgning fra 2010 vedrørende restskat 2009, alle ovennævnte pressemeddelelser baserer sig på.

2.3.1.1 Inddrivelsesstatistik 2009 - 11

For at få et billede af omfanget af unges restskat, der ender som en restance og dermed ikke enten indregnes i næste års skat eller betales straks, og for at få et billede af de unges gæld til det offentlige generelt, har Retssikkerhedschefen set på SKATs inddrivelsesstatistik.

SKAT har udarbejdet inddrivelsesstatistikker for 2009, 2010 og 2011 som indeholder opgørelser af hhv personskatterestancer og andre restancer for de unge.

Det skal indledningsvist bemærkes, at der i inddrivelsesstatistikken for gruppen 18-25 årige hvert år genfindes det samme mønster:

- Restancerne for aldersgruppen stiger igennem året for derefter at falde markant ved årsskiftet.

Inddrivelseskontoret i Koncerncentret har som årsag hertil forklaret, at inddrivelsesstatistikken udarbejdes således, at alle restanter bliver et år ældre ved årsskiftet - har fødselsdag ved årsskiftet, så at sige.

For gruppen af restanter i alderen 18- 25 år er der færrest restanter med mindre restancer blandt de yngste (18 årige). Antallet af restanter stiger og restancerne bliver større, jo ældre de unge bliver.

Ved årsskiftet hvert år:

- rykker gruppen af 25 årige restanter - dvs. den del af ungegruppen, der har flest restanter og de største restancer - ud af ungegruppen og op i den næste aldersgruppe, samtidig med at
- en gruppe 17 årige - dvs. en gruppe med forholdsvis få restanter og mindre restancer - rykker op som de nye 18 årige.

Dette er årsagen til det bratte fald i restancetallene for de unge hvert år ved årsskiftet.

2.3.1.1.1 Personskatterestancer

Unge under 18 år

I årene 2009-11 har det samlede restancebeløb ligget imellem 2-3 mio. kr og det samlede antal restanter mellem 360-600.

18-25 årige

- 2009: det samlede restancebeløb 101 - 106 mio kr. Det er ikke opgjort antal af restanter i aldersgruppen 18-25 år i 2009.
- 2010: det samlede restancebeløb 124 - 200 mio kr., og samlet antal restanter 12.626 - 16.361
- 2011: det samlede restancebeløb 143 - 193 mio kr., og samlet antal restanter 12.223 - 14.845

Inddrivelsesstatistikken viser således, at der i 2010 og 2011 har været 13.000 - 17.000 unge, der har haft personskatterestancer. Det ser derfor ud til, at en mindre del af de 123.000 unge med restskat for indkomståret 2009 er endt med en personskatterestance.

En del af de 123.000 unge, der havde restskat for indkomståret 2009, har formentlig været i den situation, at såvel SU-styrelsen som deres arbejdsgiver anvendte hovedkort. Dette problem er i 2011 løst ved, at der alene kan trækkes hovedkort af én arbejdsgiver.

Eftersom det ikke har været muligt at finde oplysninger om det samlede antal unge med restskat for andre år end indkomståret 2009, har det ikke været muligt at be- eller afkræfte antagelsen om, at mange unge årligt får en restskat eller konkludere noget om, hvorvidt restskatter er et stigende problem for unge, eller er relativt større for den aldersgruppe end andre.

2.3.2 Ad unge og anden gæld til det offentlige

Inddrivelsesstatistikken indeholder, ud over personskatterestancer, aldersopdelte opgørelser over kommunale restancer og øvrige statslige restancer.

2.3.2.1 Kommunale restancer

Unge under 18 år

I årene 2009-11 år har det samlede restancebeløb ligget imellem 1 - 3 mio. kr og det samlede antal restanter mellem 800 - 1600.

18 - 25 årige

Det samlede restancebeløb i årene 2009-11 har ligget imellem 103 - 182 mio. kr og det samlede antal restanter mellem 20.213 - 32.621.

2.3.2.2 Øvrige statslige restancer

Unge under 18 år

- 2009 - 2010: det samlede restancebeløb 109 - 129 mio. kr., samlet antal restanter 2.163 - 4.223.
- 2011: det samlede restancebeløb 7 - 19 mio. kr., samlet antal restanter 1.685 - 3.589¹⁴.

18-25 årige

¹⁴ Det skal bemærkes omkring det store fald i antal restanter og restancebeløbet fra 2010 til 2011 for unge under 18 år, at der i inddrivelsesstatistikken er sket en stor stigning i samme periode for gruppen af "andre/ukendt" - både fsva. antal restanter og restancebeløbet. Man kan på denne baggrund ikke udlede konklusioner omkring antal restanter eller størrelsen af øvrige statslige restancer for unge under 18 år i årene 2009-11.

Det samlede restancebeløb i årene 2009-11 har ligget imellem 568 - 871 mio. kr og det samlede antal restanter mellem 41.567 - 50.690.

2.3.3 Opsummering - unges gæld til det offentlige

Unges gæld til det offentlige kan, jf. tallene ovenfor stilles skematisk op således:

2.3.3.1 Unge under 18 år

Samlede restancebeløb

	2009 - 2010	2011
personskat	2-3 mio kr	2-3 mio kr
kommunal	1-3 mio kr	1-3 mio kr
anden statslig	109-129 mio kr /	7-19 mio kr

Antal restanter

	2009 - 2010	2011
personskat	360-600	360-600
kommunal	800-1600	800-1600
anden statslig	2163-4223	1685-3589

2.3.3.2 18-25 årige

Samlede restancebeløb

	2009	2010	2011
personskat	101-106 mio kr	124-200 mio kr	143-193 mio kr
kommunal	103-182 mio kr	103-182 mio kr	103-182 mio kr
anden statslig	568-871 mio kr	568-871 mio kr	568-871 mio kr

Antal restanter

	2009	2010	2011
personskat	-	12.626-16.361	12.223-14.845
kommunal	20.213-32.621	20.213-32.621	20.213-32.621
anden statslig	41.567-50.690	41.567-50.690	41.567-50.690

Det er, jf. ovenstående, anden statslig gæld end skattegæld, der for de unge udgør både det største beløb og det største antal skyldnere til det offentlige. Restskat, der ikke enten indregnes eller betales og som derfor ender som en skattegæld, udgør således en del af ungegruppens gæld, men er langt fra hovedårsagen til gælden til det offentlige.

2.3.4 Unges gæld til andre end det offentlige - Registrerede i Experians skyldnerregister (RKI)

Inddrivelseskontoret i Koncerncentret har oplyst, at SKAT som alt overvejende hovedregel kun registrerer selvstændigt erhvervsdrivende i RKI. Der er kun ganske få undtagelser, hvor lønmodtagere registreres. Dvs unge med personskatterestancer eller andre offentlige restancer, der inddrives af SKAT ikke registreres for disse i RKI. De unge der er registreret i RKI er således registreret af andre årsager end gæld til det offentlige.

Experian har offentliggjort følgende tal for juli 2011:

Alder	andel af aldersgruppens befolkning, der er registreret i RKI	Antal betalingsanmærkninger pr. registreret person i RKI	Skyldigt beløb pr. person i RKI (kr.)
18	0,44 %	1,35	6.661
19	2,34 %	1,93	9.048
20	4,23 %	2,31	12.075
21	5,71 %	2,73	17.276
22	6,74 %	2,74	22.742
23	7,59 %	3,05	28.060
24	7,79 %	2,93	30.192
25	7,87 %	3,06	35.152

3 Erfaringer fra aktiviteter i Skatteministeriet, der vedrører unge og skat

3.1 Erfaringer fra regionale aktiviteter rettet mod unge og skat

Retssikkerhedschefen har i oktober 2011 afholdt to fokusgruppemøder med deltagelse af to forskellige grupper af regionale SKAT-medarbejdere. Deltagerne i den ene gruppe beskæftiger sig med det landsdækkende projekt "Skat for unge 2011", og deltagerne i den anden gruppe var medarbejdere med erfaring som udgående gæstelærere / undervisere / vejledere for unge om skat. Inputtene fra disse fokusgruppemøder var følgende:

3.1.1 Gæstelærer erfaringer

- Det er en generel opfattelse, at målet med gæstelærerarbejdet primært er at give de unge en opfattelse af ansvar for deres egen økonomi, herunder forståelse for at skulle betale skat.
- Det er samme koncept og samme planche show man tager udgangspunkt i, i hele landet. Der er en forholdsvis omfangsrig samling af plancher, og der er frihed til at vælge form individuelt efter hvem man er, og hvem målgruppen er. Plancherne er udarbejdet til den tidligere gæstelærerordning og er løbende blevet opdateret.
- Generelt anses holdningsbearbejdning for at være vigtig. Det er vigtigt at bibringe de unge en forståelse af hvorfor de betaler skat – hvad skattepengene bruges til.
- Budskaberne skal være få, klare og præcise.

- Det opleves, at det der har den største effekt er, at de unge sammen med en SKAT medarbejder prøver at gå ind i deres egen skattemappe og ser egne oplysninger samt foretager eventuelle rettelser.
- Der er ikke en afklaret holdning til hvornår / i hvilken alder de unge er parate til at vide noget om skat.
- De unge henvender sig personligt på skattecenter, selvom de kan finde ud af at gå ind i deres skattemappe, typisk fordi de er tvivl om de nu også gør det rigtige.
- Engelsksprogede / udenlandske studerende møder (altid) op personligt for at få forklaret TastSelv og det danske skattesystem.
- Det er vigtigt at bruge "ambassadører" til at lære de unge at forstå skatten og bruge TastSelv – det kan være andre unge, forældre, lærere m.fl.
- Det, der har betydning for at information fra SKAT / gæstelærere bliver efterspurgt af de unge, uddannelsessteder mv., er den personlige kontakt – fx. SKAT medarbejdernes netværk, eller at man på uddannelsesstedet har hørt om gæstelærer muligheden fra andre.

3.1.2 Uddannelseskaravanen

Uddannelseskaravanen er en omrejsende messe, der organiseres og udbydes af virksomheden Manova. Uddannelseskaravanen besøger gymnasiale ungdomsuddannelser og handelsskolernes merkantile grundforløb. SKAT deltog i 2011 med en stand på Uddannelseskaravanen.

- Ved deltagelse i uddannelseskaravanen kommer medarbejderne på SKATs / Skatteministeriets stand i kontakt med mange unge, som de lige får vekslet nogle ord med.
- Der uddeles bl.a. postkort, hvoraf nogle returneres til SKAT fra de unge med kontaktoplysninger – email og tlf nr. De unge tilmeldes herefter email og sms adviseringsordninger.

3.2 Erfaringer fra aktiviteter i Koncerncentret rettet mod unge og skat

Retssikkerhedschefen afholdt i november 2011 et fokusgruppemøde med deltagelse af medarbejdere fra Koncerncentret der beskæftiger sig med unge og skat. Medarbejderne var fra kontorerne Kommunikation, Vejledning, Innovation og videndeling samt Indsats og analyse. Inputtene fra dette fokusgruppemøde var følgende:

- Kommunikationskontoret er i gang med at udarbejde et undervisningsmateriale til skolelærere, og forsøger at etablere et samarbejde med Undervisningsministeriet.
- Koncerncentret opererer i deres arbejde med ungehjemmesiden med 8 persona'er for de unge: én primær persona - "Mark" - og 7 støtte persona'er omkring Mark.
- Ny unge-hjemmeside er ved at blive udarbejdet - 2. udgave er testet på en brugergruppe¹⁵. Hjemmesiden er bygget op med nogle enkle og klare budskaber, der er relevante for de unge. Vejledningerne på hjemmesiden er bygget op som "køgebogs opskrifter" - tryk xx, gå herefter til yy osv.

¹⁵ Den nye unge hjemmeside er gået i luften den 30. marts 2012, jf. pressemeddelelse af samme dag.

- Den nye unge-hjemmeside skal være hjørnestenen i kommunikationen med de unge.
- Undersøgelser, som Innovation og videndeling har foretaget viser, at man kan opstille 4 behovsparametre for SKATs kommunikation med de unge:
 1. Oplysningerne skal være her og nu relevante
 2. Kommunikationen skal give en værdi med det samme
 3. Kommunikationsformen skal give tryghed
 4. Der skal tales i øjenhøjde med de unge
- Der er etableret et Mindlab projekt som overbygning på den tidligere Mindlab undersøgelse om unge og skat.
- Innovation og videndeling har undersøgt ungeområdet bl.a. ved at dykke nærmere ned i tallene omkring forskudsopgørelsen og ved interviews, og deres konklusioner er:
 - De unge har faktisk styr på deres økonomi. De lægger ikke budget men anvender andre metoder til at holde styr på deres økonomi.
 - De unge har viljen til at betale den korrekte skat, men mangler redskaberne.
 - Det gavner regelefterlevelsen, hvis man hører at alle andre efterlever reglerne. Omvendt gavner det ikke regelefterlevelsen, hvis de unge ofte læser og hører at "alle" unge ikke efterlever reglerne/ ikke har styr på økonomien / ikke betaler korrekt skat/ har gæld til det offentlige.
 - De unge skal kun foretage sig noget ift skat, når der sker ændringer i deres situation.
- Der tænkes / arbejdes med ambassadørordninger. Dvs samarbejde med personer, organisationer, myndigheder, som kan videreformidle viden om skat til de unge¹⁶.

4 Projekter om skat og unge

4.1 Projekter i 2010

4.1.1 Regionale projekter

Ifølge SKATs projektplanlægningsværktøj I-plan, har der været etableret 2 regionale projekter om unge og skat i 2010:

- **Skat for unge**, projekt id 1411. Region Midtjylland - kundeservice - markedsføring. Projektejer Kaj Mathiassen, tovholder Gudrun Bjerregaard. Projektet var budgetteret til 0,62 årsværk, og omfattede følgende aktiviteter:
 - Undervisning af unge på uddannelsesinstitutionerne m.v. i følgende emner:
 - Forskudsopgørelsen incl. frikort og skattekort
 - Årsopgørelsen incl. overskydende skat og restskat
 - Moms - told - afgifter
 - Inddrivelse og restance
 - Handel på Internettet
 - Sort arbejde og konsekvensen heraf
 - TastSelv og Skattemappen
 - Hjemmesiden <http://www.unge.skat.dk>

¹⁶ Arbejdet med etablering af ambassadørordninger er igangsat i 2012.

- Opstart af virksomhed

Det har ikke været muligt at finde en afrapportering af projektet i I-plan.

- **Unge og borgere med anden etnisk herkomst**, projekt id 1837. Region Midt- og Sydsjælland. Projektejer Lise Schou Hansen, tovholder Klaus Bøgild Iversen. Projektet er ikke nærmere beskrevet, og det har ikke været muligt at finde en afrapportering.

4.1.2 Landsdækkende projekt

Desuden har der i 2010 været et landsdækkende projekt:

- **Skat som fordringshaver, delprojekt 8 - SKAT for unge**, projekt id 1457. Strategisk samarbejdspartner er region Syddanmark. Projektejer Kirsten B. Hansen, tovholder Mette Skovhøj Linnebjerg. Projektet var budgetteret til 6 årsværk og har gennemført flg aktiviteter:
 - Breve eller mails udsendt til ialt 27.500 unge i alderen 18-25 år der havde restskat i 2009 eller startet virksomhed inden for de sidste 2 år (heraf var 5440 nyregistrerede virksomheder) og efterfølgende ringekampagne.
 - Konkurrence på www.skat.dk "Vind en iPhone"
 - 338 besøg på uddannelsesinstitutioner
 - Information til Borgerservice og SKATs kundeservice om at tænke TastSelv ind i ekspeditionen af unge
 - Pressemeddelelse om muligheden for at få SKAT på besøg i uddannelsesinstitution som gæstelærer

I projektets afrapportering fremkommer projektgruppen med følgende forbedringsforslag:

- Muligheden for dobbelt brug af hovedkort afskæres.
- Fremover massiv indsats for unge i alderen 18-25 år ved besøg på uddannelsesinstitutioner.
- Etablering af netværk med SU-vejledere.
- Der ses på betalingsmiddelproblemstillingen: man kan ikke anvende VISA-Electron til at betale restskat, og ca 80 % af aldersgruppen 18-25 år anvender VISA-Electron.
- Muligheden for at få SKAT på skoleskemaet overvejes.

4.1.3 Projekt forankret i Koncerncentret

Endelig har der i 2010, som nævnt ovenfor i afsnit 2.1, været nedsat en projektgruppe i Koncerncentret med deltagelse af kontorerne Vejledning, Personafregning, Indsatsplanlægning, Kommunikation samt Innovation og videndeling, som har samarbejdet med Mindlab om projekt "**SKAT og de unge**".

Projektet beskæftigede sig med en ungegruppe, der spænder fra 9. klasse (15-16 årige) til 30-årige.

Af projektets analyserapport fremgår det, at formålet med projektet var at undersøge årsagerne til, at de unge er dårlige til at anvende TastSelv, og at undersøge hvilke udfordringer SKAT har mht. at få de unge til at forstå deres egen rolle ift. skatten. Projektet skulle udpege redskaber og metoder, som

kan medvirke til at få de unge til grundlæggende at forstå skatten, og kan medvirke til at gøre de unge selvhjulpne ift. anvendelse af TastSelv.

Projektgruppen foreslår i analyserapporten iværksættelse af følgende initiativer:

- Udarbejdelse af en strategi for ændring af TastSelv Borger samt modning af et konkret forslag til ændringsprojekt for TastSelv Borger, der fokuserer på at gøre forskudsprocessen lettere for borgere uden skatteindsigt.
- Udvikling af en kortfattet udgave af årsopgørelsen med fokusering på de data, der ligger til grund for restskatten hhv. den overskydende skat. De beregninger, der er udført, gøres til baggrundsinformation, som kun er tilgængelig på TastSelv.
- Udarbejdelse og implementering af et nyt koncept for branding af SKAT.
- Udarbejdelse af en strategi for kommunikation med unge.
- Udarbejdelse af en strategi for SKATs skole-indsats, som baserer sig på unge-kommunikationsstrategien. I en række projekter mv. i SKAT foregår der planlægning af undervisningsinitiativer. Planlægningen skal samordnes, så initiativerne bliver konsistente.
- Udvikling af ny unge-hjemmeside på skat.dk (erstatning af den eksisterende side), som baserer sig på unge-kommunikationsstrategien¹⁷.
- Udarbejdelse af en strategi for anvendelse af videovejledninger på skat.dk og gennemførelse af et pilotprojekt mhp. afprøvning af mediet. Begge dele overvejes i sammenhæng med strategien for kommunikation til unge.
- Udarbejdelse af en strategi for og iværksættelse af ”ambassadør-ordninger”, hvor tredje-parter informerer kunder på vegne af SKAT inkl. udarbejdelse af segmenterede pjecer med specifikke/snævre budskaber.
- Ændring af e-skattekortsystemet der sikrer, at SU-styrelsen og arbejdsgiveren ikke begge kan trække de unges hovedkortoplysninger.

4.2 Projekter i 2011

Der er i 2011 etableret et landsdækkende projekt:

Skat for unge 2011, projekt id 2169, Tilhørsforhold, region Midtjylland - kundeservice - markedsføring. Projektejer Gitte Bennedsen, tovholder Linda Lejbøl Caspersen. Projektet er budgetteret til 10 årsværk. Projektet omfatter både aktiviteter rettet imod de 13-18 årige og de 18-25 årige. Projektet omfatter ifølge projektets oversigt flg aktiviteter:

- Uddannelseskaravanen - indgå kontrakt med Manova om deltagelse i Uddannelseskaravanen i uge 35-49.
- Deltagelse på studiemesser
- Besøg på uddannelsesinstitutioner som gæstelærer
- Kontakt til SU-vejledere i Syddanmark
- E-pjece "Din guide - skat for livet" udarbejdet i samarbejde med Experian
- SKAT-tv klip
- Opdatering af nuværende unge- hjemmeside
- Ny unge-hjemmeside

¹⁷ Den nye unge hjemmeside er gået i luften den 30. marts 2012, jf. pressemeddelelse af samme dag.

- Delprojekt skattekort, rettet imod de 13-18 årige.

Slutafrapportering af projektet er sket den 31. januar 2012 og kan findes i Iplan.

4.3 Projekter i 2012

Arbejdet med skat for unge i 2012 er gået over til almindelig drift, og ansvaret for varetagelsen heraf er placeret i Markedsføring, region Syddanmark. Arbejdet sker således ikke længere i projektform¹⁸.

5 Retssikkerhedschefens workshop

De nærmere undersøgelser til brug for afklaring og præcisering af temaer for en workshop om unge og skat har, jf. ovenstående gennemgang vist, at:

1. Unge ikke nødvendigvis har væsentlig mindre forståelse af skattebegreber og egne skatteforhold end hvad der er relevant for dem og realistisk at forvente. Unges forståelse er således ikke væsentlig mindre end andre skatteydere, der første gang stifter bekendtskab med et nyt skatte-område.
2. De unge anvender ganske vist ikke i særlig stor udstrækning TastSelv til ændring af forskud, men dette giver ikke et samlet billede af unges anvendelse af TastSelv.
3. Der er ikke faktisk belæg for antagelsen om, at unge generelt har ringe forståelse af egen økonomi og økonomiske begreber
4. Der er ikke faktisk belæg for at mange unge årligt - hvert år - får restskat eller at unge med restskat ender med en personskatterestance.
5. Der allerede er igangsat og afviklet en række initiativer for at adressere de problemstillinger man har konkluderet eksisterer i de unges forhold til skat.
6. Det måske ikke alene er de unges adfærd ift skattespørgsmål og anvendelse af TastSelv der er problematisk men, at det også kan være Skatteministeriets forventninger til de unges adfærd under de givne omstændigheder, der ikke har været helt afstemt.

På denne baggrund finder Retssikkerhedschefen ikke, at afholdelse af en workshop med det tema om kommunikation mellem de unge og SKAT, som dannede baggrund for oplægget, vil kunne bibringe væsentlig ny viden eller overvejelser eller kunne danne udgangspunkt for væsentlige initiativer, der ikke allerede er, eller har været igangsat.

¹⁸ Fremgår af meddelelsen "Skat for unge går i drift - hvad nu?" på SKATs intranet, "Indblik" den 15. marts 2012.

BILAG 1

Procentvis fordeling af forskudsændringer i 2009 på de 5 kanaler

